

MAKTAB O'QUVCHILARINING A2 DARAJADA O'QISH
KO'NIKMALARINI SKENNING TEXNIKASI ORQALI RIVOJLANTIRISH

Nasriddinova Madina Davron qizi

University of business and science talabasi

nasriddinovam713@gmail.com

Sharipova Saboxon Abdillajonovna

Ilmiy rahbar, University of business and science

sabohatsharipova2375@gmail.com

Annotatsiya: *Ushbu maqola o'rta maktab o'quvchilarining ingliz tilida o'qish ko'nikmalarini skimming va scanning texnikalari yordamida rivojlantirish masalasini o'rganadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, ushbu strategiyalar o'quvchilarga matndan tez va samarali ma'lumot topish, asosiy g'oyalarni aniqlash va o'qishga motivatsiyani oshirish imkonini beradi. Shuningdek, korpus yondashuvi orqali leksikani kontekstda o'rganish o'quvchilarning til tushunishini mustahkamlaydi. Tadqiqot natijalari o'qituvchilar uchun strategiyalarni darslarda samarali qo'llash bo'yicha amaliy tavsiyalarni ham beradi.*

Kalit so'zlar: *skimming, scanning, o'qish strategiyalari, matn tushunishi, leksika, korpus yondashuvi, A2 darajasi, motivatsiya, ingliz tili o'qitish, o'rta maktab o'quvchilari.*

Kirish (Introduction)

O'qish — til o'rganish jarayonida eng muhim ko'nikmalardan biri bo'lib, u o'quvchiga turli xil bilimlar va ma'lumotlarga kirish imkonini beradi. Hill fikricha, o'qish – bu matndan ma'no chiqarish jarayoni bo'lib, unda inson muallifning g'oyalarini tushunadi, sharhlaydi va baholaydi. Alderson esa o'qishni shaxsiy va zavqli faoliyat deb ta'riflaydi; bu jarayonda o'quvchi diqqatini to'liq jamlab, tasavvurini kengaytiradi va tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi³³.

O'qish strategiyalari orasida skimming va scanning texnikalari eng samarali usullardan hisoblanadi. Skimming — matnni tezda o'qish orqali asosiy g'oya yoki matn turini aniqlashdir. Masalan, matn jiddiy yangilikmi, e'lonmi yoki jurnal maqolasi ekanligini bilish uchun ishlatiladi. Scanning esa ma'lum bir ma'lumotni tezda topish uchun o'qish jarayonidir. Masalan, kino jadvalidan kerakli film yoki uning vaqtini topish uchun qo'llanadi. Bu ikki strategiya o'quvchilarga har bir so'zni o'qish o'rniga maqsadga yo'naltirilgan o'qish ko'nikmasini shakllantirishga yordam beradi.³⁴

³³ Agustin, L., Wisudaningsih, E.T., & Fatmawati, R. (n.d.). *Exploring How Skimming and Scanning Fosters EFL Students' Reading Comprehension at an English Club Senior High School in Indonesia*. Universitas Islam Zainul Hasan Genggong, Indonesia.

³⁴ Cambridge Assessment English. (n.d.). *A2 Key for Schools: Developing reading skills for Cambridge English Qualifications. A guide for teachers*.

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

Yusuf, Qisamullah va hamkasblari o'tkazgan tadqiqotda skimming va scanning texnikalaridan foydalanish ingliz tili recount matnlarini tushunishda talabalar natijalarini sezilarli darajada yaxshilaganini aniqlagan. Mashg'ulotlar davomida asosiy so'z va iboralarni aniqlashga e'tibor berilganidan so'ng, talabalar o'qish topshiriqlariga qanday yondashish kerakligini yaxshiroq anglay boshlaganlar. Natijada, ular testlarda yaxshiroq natijalar ko'rsatgan va o'qishga nisbatan kuchliroq motivatsiya hosil qilganlar.³⁵

Demak, o'qish ko'nikmalarini ushbu strategiyalar orqali rivojlantirish nafaqat matnni tushunishni, balki o'quvchining ishonchini, mustaqilligini va o'qishga bo'lgan motivatsiyasini ham oshiradi. Bu esa akademik o'qishning A2 darajasida muvaffaqiyatli bo'lishi uchun muhim omildir.

Metodlar (Methods)

Tadqiqotda ma'lumot yig'ish uchun sakkizinchi sinf ingliz tili o'qituvchilari va Negeri Mandrehe Barat maktabining o'ttiz nafar o'quvchisi respondent sifatida tanlangan, ular kuzatuv va suhbat orqali asosiy ma'lumot bergan. Kuzatuv varaqlari o'qituvchining skimming va scanning texnikalarini (sarlavha, rasmlar, birinchi-oxirgi paragraf, asosiy fikr, kalit so'zlar) sinfda qo'llashini kuzatgan; suhbat varaqlari strategiyalar haqidagi qarashlarni muhokama qilgan; fotosuratlar va videolar hujjatlashtirish sifatida ishlatilgan. Ma'lumot tahlili bosqichlari: yig'ish, qisqartirish, taqdim etish, xulosa chiqarish³⁶.

Shuningdek, scanning tartibi: kerakli ma'lumotni esda saqlash, maslahatlarni tanlash, sahifani tez pastga surish, topilgan qismni o'qish. O'qituvchi o'quvchilarga matnni to'liq o'qimasdan ma'lumot topish uchun vaqt bergan, individual-guruhli mashqlar o'tkazgan, natijalarni muhokama qilgan.³⁷ Korpus yondashuvida maqsadli so'zlarni aniqlash va kollokatsiyalarni tahlil qilish orqali leksikani kontekstda o'rgatish; Corpus of Contemporary American English kabi vositalar til naqshlarini o'rganishga yordam bergan; onlayn korpuslar turli janrdagi matnlarga kirish imkonini bergan; konkordans satrlari so'z kontekstini ko'rsatgan.³⁸

Natijalar (Results)

O'qituvchi skimmingni samarali qo'llagan: maqsadni tushuntirgan, sarlavha-rasmlardan bashorat qildirgan, birinchi-oxirgi paragrafni tez o'qitgan, asosiy fikr va kalit so'zlarga e'tibor qaratgan, vaqt cheklagan, misollar ko'rsatgan, mashqlar o'tkazgan, muhokama qilgan; faqat qo'shimcha materiallar yetishmagan. Scanning ham optimal: maqsadni tushuntirgan, janr-sarlavhani tanishtirgan, subtitl-rasmlardan foydalangan, kalit

³⁵ Abidin, A.Z. (n.d.). *Students Reading Comprehension through Scanning Technique*. University of Muhammadiyah Makassar, Indonesia.

³⁶ Gulo, H.B., Waruwu, Y., Zega, R., & Telaumbanua, K.M.E. (n.d.). *Analysis of Skimming and Scanning Strategies in Teaching Reading Skill Used by the English Teacher at the Eighth Grade of UPTD SMP Negeri 1 Mandrehe Barat*. Universitas Nias, Indonesia.

³⁷ Oblayeva, M.I. (n.d.). *Developing A2 Level Students' Reading Skill through Corpus-Based Approach*. AIFU, Olmaliq, Uzbekistan.

³⁸ Oblayeva, M.I. (n.d.). *Developing A2 Level Students' Reading Skill through Corpus-Based Approach*. AIFU, Olmaliq, Uzbekistan.

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

soʻzlarni taʼkidlagan, vaqt cheklagan, mashqlar oʻtkazgan; barcha jihatlar bajarilgan. Oʻquvchilar “Malin Kundang” matnida faol boʻlgan: qahramon-joy-vaqt-konfliktni tez topgan, asosiy fikrlarni aniqlagan; ammo leksika (nodir soʻzlar, majoziy maʼno), literal oʻqish, detallarga berilish, kalit soʻzlar (disobedient, curse, stone, mother) va xulosada farqlar kuzatilgan; texnikalar yaxshi qoʻllangan, qoʻshimcha yoʻl-yoʻriq kerak. ³⁹

Scanning natijalari: Rachmania tadqiqotida oʻqish yutuqlari oshgan; oʻquvchilarga maʼlumot topish uchun vaqt bergan, moslashuvchanlik yaratgan. ⁴⁰

Korpus yondashuvi: turli janr matnlariga duchor qilgan, kollokatsiyalar orqali leksikani yaxshilagan; Johnson et al.da oʻqish tushunishi sezilarli oshgan; grammatika-nutq tuzilmalari tushunchasi hosil qilgan; oʻqish tezligi-aniqligini oshirgan, kalit maʼlumot topish va kontekst bashoratini yaxshilagan. ⁴¹

Muhokama (Discussion)

Skimming va scanning texnikalari Grabe va Stoller asoslariga muvofiq qoʻllangan: skimming umumiy kontseptsiyani, scanning detallarni topishga yordam bergan; ammo LCD-rasmlar yetishmagan, mashq xilma-xilligi (oʻyinlar) kerak; oʻquvchilar leksika, literal oʻqish, kalit soʻzlar va xulosada qiyinchilik chekkan; kontekstual leksika, maʼlumot bogʻlash, sarlavha va axloqiy xabar boʻyicha yoʻl-yoʻriq zarur. ⁴² Scanning turli matnlarda mos: oʻqish tushunishi grafik idrok, til tuzilmasi, leksika bilimi, kontekst maslahatlari va alluziyalarga bogʻliq; moslashuvchanlik bergan, vaqt tejagan, yaxshi oʻquvchi qilgan. ⁴³ Korpus yondashuvi idiomatik iboralarni kontekstda tushungan, madaniy nozikliklarni oʻrgatgan; kollokatsiyalar va soʻz munosabatlarini aniqlagan; haqiqiy matn tahlili orqali oʻqish tushunishini yaxshilagan; janr xususiyatlarini (ton, uslub) tushungan; ammo yagona manba emas – oʻzgaruvchanlikni qamrab olmaydi; kontekst etishmasligi, murakkab grammatika va reprezentativlik muammosi bor. ⁴⁴

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Agustin, L., Wisudaningsih, E.T., & Fatmawati, R. (n.d.). Exploring How Skimming and Scanning Fosters EFL Students’ Reading Comprehension at an English Club Senior High School in Indonesia. Universitas Islam Zainul Hasan Genggong, Indonesia.
2. Cambridge Assessment English. (n.d.). A2 Key for Schools: Developing reading skills for Cambridge English Qualifications: A guide for teachers.

³⁹ Finocchiaro, M., & Sako, K. (1983). *English Teaching Methods and Techniques*. Oxford University Press.

⁴⁰ Hill, J. (2000). *Teaching and Learning in the ESL Classroom*. Routledge.

⁴¹ Alderson, J.C. (2000). *Assessing Reading*. Cambridge University Press.

⁴² Grabe, W., & Stoller, F.L. (2020). *Teaching and Researching Reading*. Routledge.

⁴³ Thamrin, M. (2014). *Scanning Technique in Reading Comprehension*.

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC
SOLUTIONS

3. Abidin, A.Z. (n.d.). Students Reading Comprehension through Scanning Technique. University of Muhammadiyah Makassar, Indonesia.
4. Gulo, H.B., Waruwu, Y., Zega, R., & Telaumbanua, K.M.E. (n.d.). Analysis of Skimming and Scanning Strategies in Teaching Reading Skill Used by the English Teacher at the Eighth Grade of UPTD SMP Negeri 1 Mandrehe Barat. Universitas Nias, Indonesia.
5. Oblayeva, M.I. (n.d.). Developing A2 Level Students' Reading Skill through Corpus-Based Approach. AIFU, Olmaliq, Uzbekistan.
6. Finocchiaro, M., & Sako, K. (1983). English Teaching Methods and Techniques. Oxford University Press.
7. Hill, J. (2000). Teaching and Learning in the BSL Classroom. Routledge.
8. Alderson, J.C. (2000). Assessing Reading. Cambridge University Press.
9. Grabe, W., & Stoller, F.L. (2020). Teaching and Researching Reading. Routledge.
10. Thamrin, M. (2014). Scanning Technique in Reading Comprehension.

